

Становище на Комитета на регионите — „Европейското кино в цифровата епоха“

(2015/C 019/15)

Докладчик	г-н Jean-François Istasse (BE/ПЕС), член на Общинския съвет на Verviers
Отправен документ	„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Европейското кино в цифровата епоха: Установяване на взаимовръзки между културното многообразие и конкурентоспособността“ COM(2014) 272 final

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. споделя анализа на Европейската комисия, че създаването на стимулираща среда, която да позволи на европейската киноиндустрия да реализира пълния си културен и икономически потенциал, трябва да се основава на мобилизиране на участниците на всички нива: в самия сектор, в държавите членки от местно до национално равнище, а често също и в трансграничен контекст;
2. подчертава важната роля на местните и регионалните власти за насърчаване и оценяване на културата чрез опазване на културното наследство и поощряване на художественото творчество⁽¹⁾, за определянето на културните стратегии, развитието на секторни инициативи или дори предоставяне на подходящи инфраструктури;
3. счита, че културните индустрии имат значителен принос за местното и регионалното развитие, като правят европейските региони по-привлекателни, развиват устойчивия туризъм и създават нови възможности за трайна заетост⁽²⁾;
4. припомня, че цифровизацията открива нови перспективи за взаимосвързаност между различните европейски региони. Този преход може да създаде възможност за привличане на нови зрители, възползване от алтернативно съдържание, предоставяне на нови услуги, осигуряване на повече видимост на създаденото от различни региони и подкрепа на сътрудничеството между регионите в областта на културата; също така подчертава, че цифровизацията предполага разходи, които могат да се окажат сериозно предизвикателство за местните и регионалните власти и това трябва да бъде надлежно взето предвид;

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ**Общи бележки**

5. поема ангажмента да допринася за развитието и мониторинга на новата стратегия за европейското кино, иницирана от Комисията в съобщението ѝ относно „Утвърждаване на културния и творческия сектор като източник на растеж и работни места в ЕС“⁽³⁾. Целта на стратегията е укрепването на конкурентоспособността на тези сектори със силен растеж, както и преразпределянето на техните печалби в други сектори като иновациите или информационните технологии;
6. изразява желанието си да участва активно в работата на Европейския филмов форум с цел насърчаване на европейски дебат относно все по-бързото развитие на аудиовизуалния сектор и започването на диалог с всички страни, заинтересовани от политиката в областта на кинематографията. Обменът на добри практики трябва да даде възможност по-конкретно за подобряване на конкурентните европейски предимства, изпълнението на общи проекти и зачитането на културното многообразие на гражданите/потребителите в зависимост от тяхното търсене. Освен това той следва да насърчава ефективна защита на младежта в целия ЕС, както и участието в киноиндустрията на хора с увреждания на слуха и зрението;
7. подчертава, че е важно настоящият дебат да бъде част от инициативата на Комисията „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ CdR 293/2010 final.⁽²⁾ COM(2010) 183 final.⁽³⁾ COM(2012) 537 final.⁽⁴⁾ COM(2010) 245 final.

8. приветства избора от Комисията момент за публикуване на нейната инициатива, тъй като новата програма „Творческа Европа“ и по-специално подпрограмата „МЕДИЯ“ относно аудиовизуалния сектор започнаха през тази 2014 г. Една от основните цели на тази подпрограмата е да се увеличи търсенето на филми, да се насърчава тяхното разпространение извън границите и да се достигне до потенциални зрители в Европейския съюз и в света;

9. подчертава необходимостта от разработване на координиран подход, за да се отговори на новите предизвикателства, свързани с бързото развитие на европейския филмов сектор, а именно — от една страна, да се намери ефикасен отговор на задълбочаващата се пропаст между европейската публика и културното предлагане като цяло⁽⁵⁾ и, от друга страна, да се постигне приспособяване към новите навици за цифрово потребление на същата тази публика⁽⁶⁾. Днес за сектора е от съществено значение да успее да усвои и използва различните видове интернет платформи (поточно предаване, видео по заявка и др.) и новите потребителски инструменти (смартфони, цифрови таблети, интернет телевизии) с цел да се увеличи потенциалът за разпространение на европейските филми и по този начин да се намери нова аудитория;

(10) като има предвид, от една страна, неприкосновения принцип за културното многообразие и, от друга страна, аспектите, свързани с конкурентоспособността, счита, че е необходимо да се разработи координиран подход между местните, регионалните, националните, междурегионалните и европейските оператори, за да се намери отговор на структурните слабости, пречещи на европейската филмова индустрия да достига до потенциалните зрители в Европейския съюз и по света. Комисията очертава следните слабости:

- фрагментираност в производството и финансирането;
- ограничени възможности и стимули за интернационализиране на проектите;
- съсредоточаване върху производството и отделяне на ограничено внимание на разпространението и рекламата;
- недостатъци в предприемаческите умения и междусекторните партньорства.

11. отчита, че няма признаци действията във вида, в който са предложени в съобщението, да породят проблеми от гледна точка на съответствието им с принципите на субсидиарност и пропорционалност. В рамките на многостепенното управление местните и регионалните власти следва да участват систематично в изготвянето, изпълнението и управлението на мерките, насочени към развитието на европейския филмов сектор;

Преразглеждане на средата, в която става финансирането — схеми за публично финансиране

12. констатира, че държавите членки са разработили широка гама от мерки за подкрепа на производството на филми, телевизионни програми и други аудиовизуални произведения посредством над 600 национални, регионални и местни схеми за подпомагане⁽⁷⁾, със съображения колкото културни, толкова и индустриални. Тяхната първостепенна културна цел е да гарантират, че националните и регионалните култури и творческият потенциал намират поле за изява в аудиовизуалните медии;

13. споделя мнението на Комисията относно необходимостта от подобряване на взаимното допълване и съгласуваността на публичната подкрепа с цел увеличаване на цялостната ѝ ефикасност. Това ще обхваща регионалното, националното, междурегионалното и наднационалното равнище на финансиране и ще включва финансирането за различните дейности;

14. подчертава, че за местните и регионалните власти е важно да се запази възможността за планиране на изисквания за териториалност на разходите, които са от съществено значение за генериране на необходимата критична маса на активност за създаване на динамика, която да осигурява развитието и консолидирането на филмовата индустрия;

15. отбелязва структуриращия ефект, който имат на местно и регионално равнище икономическите инвестиционни фондове, които имат за цел да подкрепят аудиовизуалния сектор на регионално равнище, по-конкретно чрез установяване на механизми за финансиране на продукции и съвместни продукции на аудиовизуални произведения;

16. припомня, че съгласно проучването за икономическите и културните последици от условията за териториализация в схемите за подпомагане на киното, държавите членки ежегодно отпускат допълнителни помощи в размер на един милиард евро под формата на данъчни стимули за киното⁽⁸⁾;

⁽⁵⁾ Вж. резултатите от специалния Евробарометър относно достъпа и участието в културата, публикуван през ноември 2013 г. на следния уебсайт: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf

⁽⁶⁾ Вж. проучване относно „Профил на настоящите и бъдещите потребители на аудиовизуални услуги“, резюме на http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=NC0114077

⁽⁷⁾ Съобщение на Комисията относно държавната помощ за филми и други аудиовизуални творби (ОВ С 332 от 15.11.2013 г.), точка 6 и следващи.

⁽⁸⁾ http://ec.europa.eu/archives/information_society/avpolicy/info_centre/library/studies/index_fr.htm#territorialisation

17. призовава публичните власти да проучат разработването на данъчни стимули за насърчаване на производството на аудиовизуални и филмови произведения, например чрез механизми, позволяващи на частни партньори да ползват облекчения за облагаемите си печалби;
18. споделя становището на Европейската комисия относно необходимостта от намиране на баланс на разходите за производство, разпространение и реклама на филмите;
19. счита, въпреки това, че макар и да е вярно, че при разпределението на бюджета между производството и разпространението/рекламата последните два сектора разполагат с по-ограничени средства, не може да се прави сравнение с пазар като САЩ и отделяните там бюджети не могат да се използват като референция в подкрепа на аргумента за постигане на баланс. Общеизвестно е, че помощта е важна за подкрепа на европейското аудиовизуално производство и че за продуцентите е трудно да получат първоначална търговска подкрепа, достатъчна да им позволи да съберат необходимите финансови средства за осъществяването на проектите, като преките последици от това са недостатъчно финансиране на някои филми и влошено качество. Увеличаването на разходите за реклама и пускане на филма не би могло да реши проблемите, свързани с недостатъчното финансиране, и няма да доведе до нарастване на броя на зрителите. Макар и увеличаването на бюджетите за разпространение и реклама да е препоръчително в абсолютни стойности, то не трябва в никакъв случай да се извършва за сметка на бюджета, отделян за производството на европейски филми;
20. отбелязва, че често срещаната трудност на европейските филми да достигнат да своите зрители в определени случаи е свързана с това, че при разработването на проекта на филма не е решено към каква публика е адресиран. Филмите, които още с изготвянето на сценария са насочени към целева публика, в общ план по-лесно достигат до нея отколкото филмите, предназначени за обща зрителска аудитория. Понякога, както отбелязва Комисията, това се дължи и на прекалено ограничените бюджети за реклама, които не дават възможност за широко и по-видимо разпространение на филма;
21. припомня, че киното е индустрия на прототипи и е невъзможно да се предвиди със сигурност успехът на даден филм;
22. споделя твърдението, че редица филми биха спечелили, ако бъдат по-добре разработени преди производството им. В такива случаи помощите за разработване в допълнение към помощите по програмата „Творческа Европа“ и нейната подпрограма „МЕДИЯ“ са от съществено значение;

Преразглеждане на средата, в която става финансирането — включване на нови участници във веригата на стойността

23. счита, че постепенното сближаване, промяната в поведението на потребителите и появата на нови икономически модели влияят на финансирането на аудиовизуалното производство. Тенденцията платформите за VoD да инвестират в оригинално съдържание доказва, че тези нови участници представляват потенциални инвеститори в аудиовизуалното съдържание;
24. отбелязва необходимостта новите оператори (платформи за VoD, телекомуникационни оператори, OTT (over-the-top) и др.), които ползват европейско съдържание, да допринасят за неговото финансиране и да имат същите задължения като националните оператори с цел да се гарантира лоялна конкуренция между националните оператори и неевропейските оператори, дошли да се установят в Европа, и да се увеличи финансирането на алтернативно съдържание, гарант за културното многообразие;
25. възнамерява във връзка с това да започне дебат с всички заинтересовани лица с цел преразглеждане на принципа на държавата на произход, така както е предвиден в Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (ДАВМУ)⁽⁹⁾, като същевременно направи оценка на неговото действие в контекста на настоящата трансформация на аудио-визуалния пейзаж;
26. потвърждава отново принципите, залегнали в Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, сред които правото на държавите и общностите да запазват, приемат и прилагат политики, които считат за необходими, за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, по-конкретно чрез подкрепа за издателската дейност, производството и разпространението на съдържание, независимо от използваните средства (класическа телевизия, на поискване, интернет и др.);
27. е на мнение, че информацията, събирана от киносалоните (в рамките на програмата „МЕДИЯ“), но също и статистиката на големите оператори в интернет, по-специално големите агрегатори и сектора на VoD и публичните радиоразпространители (и частни, ако ползват публични помощи или поради причини, свързани с конкуренцията) трябва да бъдат споделяни и достъпни за филмовата индустрия на регионално и национално равнище. Става въпрос да се реши проблемът с настоящата липса на прозрачност, която пречи на публичните власти да създадат закони и правила за новите оператори и да им наложат по-конкретно задълженията за обща политика, прилагани понастоящем към публичните радиоразпространители с договор за управление или с други средства;

⁽⁹⁾ Директива 2010/13/ЕО (ОВ L 95, 15.4.2010 г.).

Проектиране на иновативна бизнес среда

28. очаква резултатите от обществената консултация, започната в рамките на Зелената книга на Европейската комисия, озаглавена „Подготовка за един напълно интегриран аудио-визуален свят: растеж, творчество и ценности“⁽¹⁰⁾, за да прецени в каква степен ДАВМУ⁽¹¹⁾ все още отговаря на целите си за насърчване на създаването, разпространението, наличността и пазарната привлекателност на европейските творби в рамките на единния цифров пазар;

29. отбелязва при все това различното третиране в рамките на ДАВМУ по отношение, от една страна, на линейните аудиовизуални услуги, за които директивата определя процентите на европейски и независими творби, които радиоразпространителите на ЕС трябва задължително да програмират и, от друга страна, нелинейните аудиовизуални услуги, за които този вид задължения са формулирани с повече гъвкавост. Подемът на нелинейните услуги (VoD) и натрупаният опит могат да помогнат за определянето и прилагането на най-ефективните средства за насърчване на европейските произведения в такъв вид услуги;

30. отбелязва, че бързото развитие на сектора трябва да насърчава Европейската комисия да продължава пилотните инициативи в областта на хронологията на използване на медиите (например day and date), за да прецени, при необходимост, нуждата от по гъвкави правила в областта на предоставяните прозорци. КР подчертава, че местните действащи лица и носителите на права трябва да бъдат защитени посредством подходящ икономически модел, който същевременно използва новите функционални възможности, предлагани от цифровите технологии, и подобрява достъпа до съдържанието за всички граждани. Следва също така да бъдат отчетени новото поведение и новите очаквания на потребителите, които искат незабавен достъп до новото съдържание, където и когато пожелаят, като същевременно се даде възможност за развитие и укрепване на нови икономически модели за финансирането и разпространението на това съдържание;

31. припомня необходимостта да се работи за създаването на една модерна рамка за авторското право, улесняваща депозирането и достъпността онлайн на филмите в ЕС, така че да се гарантира ефективно признаване и обезщетяване на носителите на права; да се осигурят устойчиви стимули за творчество, културно многообразие и иновации; да се увеличи достъпът на крайните потребители до законно предлагане на съдържание; да се даде възможност за възникване на нови модели на търговия и да се подкрепи още по-ефективно борбата с незаконното предлагане и пиратството⁽¹²⁾;

Укрепване на творческата среда

32. споделя мнението на Комисията относно необходимостта да се насърчава изграждането на таланти и да се развиват професионалните умения в европейската киноиндустрия и поощрява творческите партньорства между учебните заведения в областта на киното. При следването на тази цел подчертава значението на подкрепата, оказвана в рамките на програмите „Творческа Европа“ и „Еразъм“;

33. припомня необходимостта от по-проактивен подход за подкрепа на развитието на синергии между културно-творческите сектори, а също и с икономически и социални действащи лица от други области, с цел подкрепа за нови области на новаторски дейности, каквито са т. нар. медии, обединяващи няколко медии („cross media“), социалните медии, цифровата издателска дейност, творческият туризъм и др.⁽¹³⁾;

Достъпност и развитие на публиката

34. подчертава, че е важно да се намери и изгради нова зрителска аудитория за европейските филми и споделя анализа на Европейската комисия относно необходимостта от изработване на инструменти, които увеличават възможностите за достъп и търсенето на европейски филми, особено на такива, произведени извън собствената държава;

35. приема, че информацията за зрителските предпочитания може да помогне за по-доброто определяне и съсредоточаване върху факторите, които могат да допринесат за успеха на даден филм, но държи да отбележи, че макар и да е вярно, че филмите, ползващи национална и регионална публична подкрепа, са насочени предимно към местните зрители, едва ли заличаването на местния аспект на тези продукции ще им даде повече възможности да стъпят на пазарите на другите европейски държави и да намерят своята публика. КР смята, че едва след като е постигнал успех на своя собствен пазар даден филм може да заинтересова чуждестранен разпространител и да бъде разпространен на друга територия. Контрапродуктивно е да се мисли, че филмите трябва да бъдат разработвани на основата на „най-малкия общ европейски знаменател“. Културното многообразие налага именно да се подчертават местните и регионалните особености, защото именно тези особености съставляват европейската идентичност;

36. смята, че цифровата революция може да предложи повече гъвкавост за разпространението на филмите, като позволи алтернативи на традиционната система за разпространение, които могат да отговорят на търсенето на гражданите да имат по-бърз достъп до съдържание и на повече носители;

⁽¹⁰⁾ COM(2013) 231 final.

⁽¹¹⁾ Директива 2010/13/ЕО (ОВ L 95, 15.4.2010 г.).

⁽¹²⁾ COM(2012) 789.

⁽¹³⁾ CdR 2391/2012 final.

37. счита, че е абсолютно необходимо посредством национални или регионални политики публичните власти да насърчават националните платформи VoD да подчертават изрично стойността на европейските филми в своите каталози, по-конкретно чрез издателски стратегии или рекламни кампании;
38. подчертава освен това, че копродукцията, която често е абсолютно необходима за финансовия и художествения монтаж на европейските филми и също така подпомага движението на филмите, би могла да бъде подобрена чрез по-ефективно предварително предвиждане от страна на копродуцентите на условията за пускане на филма на територията на различните участници в копродукцията;
39. приветства конструктивния диалог, проведен в рамките на „Лицензиране за Европа“, по-специално по отношение на необходимостта и процедурите за улесняване на цифровизацията, възстановяването и достъпността на творбите на европейското кинематографично наследство за гражданите, по-конкретно чрез интернет платформи, даващи възможност по този начин на институциите, които държат правата за това наследство, да освободят творбите, съхранявани в техните архиви, като същевременно на носителите на права се гарантира справедлив дял от приходите;
40. отбелязва във връзка с това необходимостта да се подобри и развие върху тези интернет платформи наличност на повече езикови версии и субтитри на филми в дадена страна ⁽¹⁴⁾, като целта отново е европейското филмово наследство да бъде достъпно за повече зрители;
41. подчертава, че е необходимо да се модернизира филмопроизводството чрез проекти за цифровизация и инициативи за обучение, като се мобилизират структурните фондове на ЕС, за да може индустрията да бъде привлечена да участва в стратегия за местно и регионално развитие, предназначена за гражданите, като същевременно се отчита културното и езиковото многообразие и разнородността на националните аудиовизуални пейзажи;
42. отбелязва, че образованието по кинематография все още е недостатъчно финансирано. Това е сектор, за който европейското финансиране трябва да бъде достъпно. Това е ключов сектор, който позволява, от една страна, да се запознае младежта със съществуването на алтернатива на американското кино и с различните лица на европейската идентичност посредством културния вектор какъвто е киното;
43. счита, че е важно Комисията чрез своята политика в областта на филмопроизводството да признае важността на териториалното измерение и целесъобразността на публичното финансиране на аудиовизуалното производство на местно, регионално и междурегионално равнище, например за опазване на културното многообразие. Във връзка с това трябва да се прилагат европейските договори и Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване.

Брюксел, 4 декември 2014 г.

Председател
на Комитета на регионите
Michel LEBRUN

⁽¹⁴⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/licences-for-europe/131113_ten-pledges_en.pdf